

Dziewierzewo

Wieś szlachecka, parafia własna. W drugiej połowie XVI w. jej właścicielami byli Smoguleccy, znani jeszcze w 1671 r., Smuszewscy (1619), Zebrzydowscy (1594). W połowie XVII w., jeden z działów przejęli Sławianowscy. Dziewierzewo należało też do Jemielskich, Gałczyńskich i innych rodzin. Często działą Dziewierzewa stanowiły część większego kompleksu dóbr ziemskich skoncentrowanych w powiecie kcyńskich i poblizu tej lub pobliskich wsi (np. Srebrnagórka). Smoguleccy w 1571 r. posiadali Rusiec, Nową Wieś z młynem wodnym, Miastowice (*Umiastowiece*) i dział w Dziewierzewie.

Inwentarze: **1681 r.** – ks. grodz. Kcynia d. Rel. 49, k. 205v-206; **1743 r.** – ks. grodz. Kcynia d. Rel. 82, k. 247-248;

[1577] W części *Roszpeczkiego* były 4 i pół ślady z 2 zagrodnikami; w dziale Smoguleckiego – 4 i pół ślady; w dziale *Smoszewskiego* – 5 i pół śladów z 4 zagrodnikami. Ostatnią część wsi trzymali Zebrzydowscy – 3 ślady [Pawiński, s. 183].

[1579] Roszpeczki trzymał tu 6 śladów osiadłych z 3 zagrodnikami, kowalem i rzeźnikiem. Smogulecki siedział na 6 śladach z rzeźnikiem. *Smoszewscy* mieli prawa do 7 śladów, 2 zagrodników i rzeźnika, natomiast Zebrzydowscy do 3 śladów, zagrodnika kowala [Pawiński, s. 183].

[1618] Wieś była podzielona pomiędzy 3 właścicieli, z których wymieniono tylko Kłobuchowskiego trzymającego rataja na łanie ziemi i 2 łany puste (podatki 1 fl 7 gr). Kolejny dział miał 5 łanów osiadłych z 4 zagrodnikami (5 fl 16 gr), a ostatni 5 łanów osiadłych z 4 zagrodnikami [Parczewski, s. 244].

[ok. 1710] We wsi był dym i półdym [Bibl. Kórnicka PAN, rękopis BK 360, k. 76v].

[1775] Wieś należała do dóbr Srebrnagórka Józefa Radziwińskiego, sędziego ziemskiego gnieźnieńskiego. Były tu 22 dymy, w tym 2 folwarczne [APP, Tabela Kcynia 37, k. 26].

[1788] We wsi były 22 dymy [Magazin für die neue Historie und Geographie, Bd. 22, Halle 1788, s.22].

Dziewierzewo [parafia]

Parafia rzymsko-katolicka w dawnej archidiecezji gnieźnieńskiej, archidiakonacie gnieźnieńskim oraz dekanacie Łekno. Do parafii, według księgi uposażeń archidiecezji z czasów prymasa Jana Łaskiego, należały: Dziewierzewo, Graboszewo, Rusiec, *Umiasłowice* (Miastowice), Żarczyn. Prawa patronatu przysługiwały dziedzicom Dziewierzewa.

Kościół parafialny św. Jakub Apostoła. Na początku XVII w. był w rękach protestantów. Wizytowany wielokrotnie. Akta powizytacyjne przechowywane w AAG oraz ADWł. [Librowski S., *Repertorium*, passim].

źródła: LBG I, s. 136-137;

[plebani]

1437, 1441, 1444 r. – Dobrogost, LBG I, s. 136,

1458 r. – Abraham Smogulecki, pleban; zapisał dziesięciny na restaurację kościoła, LBG I, s. 137;

1486 r. – Jan Orzelski, kanonik poznański, LBG I, s. 137;

ok. 1511 r. – Maciej Smogulecki, LBG I, s. 136;

1599 r. – Jan Wielewicki, Teki Dworzaczka;

1650, 1671 r. – Krzysztof Baranowski, Teki Dworzaczka;

1689 r. – Michał, Teki Dworzaczka;

1719 r. – Jan Alojzy Grzybiński; wymieniony jeszcze w 1720 r., Teki Dworzaczka;